

Scenariusz zajęć: Jak działa dezinformacja?

Grupa wiekowa: uczniowie klas 7–8 szkoły podstawowej oraz uczniowie szkół ponadpodstawowych

Czas trwania: 45 minut (z możliwością rozbudowy do 90 minut)

Przedmiot: godzina wychowawcza / wiedza o społeczeństwie / edukacja medialna

Forma pracy: analiza treści medialnych, praca w parach i grupach, dyskusja, refleksja

Środki dydaktyczne:

- karta pracy z przykładową dezinformacją,
- infografika „Jak działa dezinformacja?” (do pokazania lub rozdania),
- tablica, pisaki, ekran/rzutnik lub dostęp do komputera.

Cele lekcji

Cele ogólne:

- uświadomienie, czym jest dezinformacja i jakie może mieć skutki,
- rozwijanie umiejętności analizy i oceny informacji.

Cele szczegółowe (uczeń potrafi):

- wyjaśnić, czym jest dezinformacja,
- rozpoznać przykłady dezinformacji w mediach i internecie,
- wskazać sposoby manipulowania odbiorcą,
- zastosować podstawowe techniki weryfikacji informacji.

Tematyczna
Wideoprezentacja

Scenariusz zajęć: Jak działa dezinformacja?

Przebieg zajęć: Wprowadzenie (10 minut)

Rozmowa otwierająca:

Nauczyciel: „Czy każda nieprawdziwa informacja to od razu fake news? A czy zawsze jest przypadkowa?”

„Dziś porozmawiamy o zjawisku, które często kryje się za sensacyjnymi nagłówkami — o dezinformacji.”

Pytania do uczniów (burza mózgów):

- Co myślisz, kiedy słyszysz słowo „dezinformacja”?
- Czy dezinformacja jest tym samym co fake news?
- Czy znasz jakieś przykłady celowego wprowadzania ludzi w błąd?

Nauczyciel zapisuje kluczowe skojarzenia na tablicy, np. kłamstwo, manipulacja, propaganda, wpływ, przekręt, chaos.

Definicja wprowadzająca:

Dezinformacja to fałszywa lub zmanipulowana informacja rozpowszechniana celowo, najczęściej po to, by kogoś oszukać, wpłynąć na jego decyzje, wywołać niepokój lub zamieszanie. To świadome działanie, które może dotyczyć polityki, zdrowia, wojny, finansów, a nawet... zwykłego życia codziennego.

Tematyczna
Wideoprezentacja

Scenariusz zajęć: Jak działa dezinformacja?

Przebieg zajęć: część główna (25 minut).

Jak działa dezinformacja? (10 minut – miniwykład + dyskusja)

Wprowadzenie:

„Dezinformacja to nie przypadek. To precyzyjnie zaplanowany proces. Zazwyczaj wygląda tak: ktoś tworzy fałszywą informację, umieszcza ją w mediach społecznościowych albo na stronie, potem inni ją podchwytyją i udostępniają dalej. W ten sposób dezinformacja zatacza coraz szersze kręgi – im bardziej szokująca, tym szybciej się rozchodzi.”

Nauczyciel prezentuje infografikę: „Jak działa dezinformacja?”

Zawiera 5 etapów:

1. Tworzenie treści – często bez podpisu, bez źródeł.
2. Wzbudzanie emocji – tytuł musi szokować.
3. Szybkie rozpowszechnianie – social media, grupy, fora.
4. Wzmocnienie przez komentarze i lajki – złudzenie prawdziwości.
5. Trudność z odróżnieniem prawdy od fałszu – zwłaszcza, gdy informacja żyje już „w obiegu”.

Pytania do uczniów:

- Dlaczego emocje są tak ważne w dezinformacji?
- Czy zawsze da się od razu rozpoznać manipulację?
- Jakie emocje najłatwiej „rozkręcić” w internecie?

Tematyczna
Wideoprezentacja

Scenariusz zajęć: Jak działa dezinformacja?

Praca z kartą pracy – analiza dezinformacji (15 minut)

Uczniowie otrzymują kartę pracy z przykładową wiadomością, która wygląda na wiarygodną, ale zawiera elementy manipulacji i celowego wprowadzania w błąd.

Zadanie:

W parach lub małych grupach uczniowie:

- czytają tekst,
- analizują jego cechy (źródła, styl, emocje, wiarygodność),
- oceniają, czy i dlaczego jest to dezinformacja.

Pytania pomocnicze (z karty):

Czy autor podał swoje imię i nazwisko?

Czy są źródła lub dane?

Jakich słów użyto, by wpłynąć na emocje odbiorcy?

Czy wiadomość da się zweryfikować?

Po wykonaniu zadania chętne osoby prezentują swoje wnioski. Można na koniec stworzyć wspólną „mapę manipulacji” – wypisując na tablicy typowe cechy dezinformacji.

Tematyczna
Wideoprezentacja

Scenariusz zajęć: Jak działa dezinformacja?

Przebieg zajęć: zakończenie (10 minut).

Podsumowanie i refleksja (5 minut)

Rozmowa kierowana z uczniami:

- „Co najbardziej zaskoczyło Was podczas dzisiejszych zajęć?”
- „Czy zdarzyło się Wam kiedyś udostępnić coś, co potem okazało się nie do końca prawdziwe?”
- „Jak teraz podejście do sensacyjnych wiadomości w internecie?”

Nauczyciel może zapisać na tablicy 3 najważniejsze zasady, które zapamiętali uczniowie (np. Sprawdzaj źródło – Zadaj pytanie – Zatrzymaj się).

Zadanie domowe lub dodatkowe (5 minut)

Propozycja 1 – praktyczna:

Znajdź w internecie wiadomość, która wydaje Ci się niepokojąca lub zaskakująca. Sprawdź, czy zawiera dane, źródła, cytaty ekspertów. Porównaj ją z co najmniej jednym innym źródłem. Zapisz, jakie były Twoje wnioski – czy to dezinformacja, czy rzetelna informacja?

Propozycja 2 – twórcza:

Narysuj schemat „cyklu dezinformacji” – czyli jak Twoim zdaniem fałszywa informacja „rozchodzi się po sieci”. Możesz stworzyć też własny mem ostrzegający przed manipulacją.

Tematyczna
Wideoprezentacja

**Zadanie finansowane ze
środków Ministra Edukacji.**

**Pomoce dydaktyczne stworzone
przez Fundację OmniSkola.**

Komplet pomocy dydaktycznych składa się z 2 pakietów tematycznych:

1. Prawda czy manipulacja?
2. Siła argumentu.

Każdy pakiet zawiera:

- Kartę pracy
- Infografikę
- Scenariusz zajęć
- Wideoprezentację

Wszystkie pomoce dydaktyczne są dostępne bezpłatnie na portalu EduZabawy.com pod adresem: <https://eduzabawy.com/fake-czy-fakt/>

